

Razvoj naše linijske plovidbe

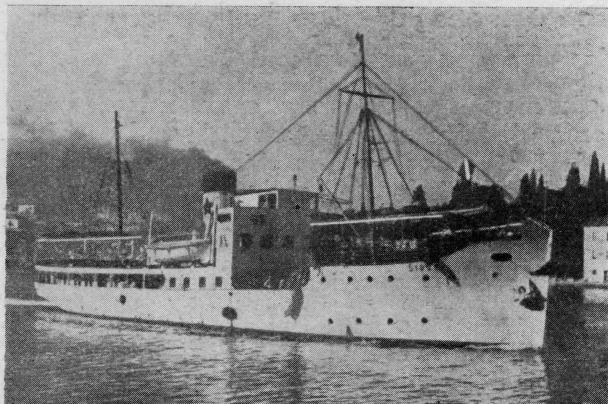
Miško Konjevod

Putničko-teretni linijski saobraćaj na našoj obali u godinama između dva rata vršilo je ispočetka više društava, koja su se kasnije sjedinila u svega tri društva: »Jadranska plovidba«, »Dubrovačka plovidba« i »Zetska plovidba«. Osim uz našu obalu, ta poduzeća su održavala linijski obalni putničko-teretni saobraćaj i sa Italijom, Grčkom i Albanijom. Poslije oslobođenja prijevoz putnika i robe vršila je Uprava pomorstva kreko Direkcije pomorske plovidbe. Tek godine 1947. osnovana je na Rijeci »Jadranska linijska plovidba«, koja je dobila sve plovne jedinice — uglavnom željezne parne i motorne brodove — isključivo namijenjene linijskom putničko-teretnom saobraćaju.

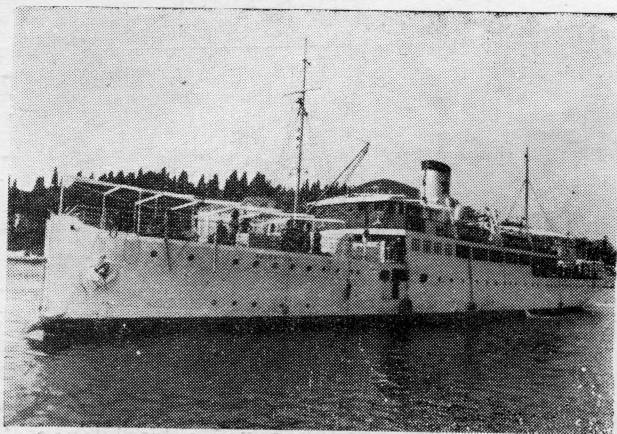
Promet putnika između dva rata, uslijed jačeg priliva turista, iz godine u godinu je rastao. Poslije rata taj promet je toliko porastao, da je daleko premašio predratni broj putnika. Godine 1939. ukupno je prevezeno jugoslavenskim brodovima 1,597.173 putnika, a talijanskim brodovima oko 150.000 putnika. Uporedimo li ovaj zbir s brojem prevezenih putnika brodovima »Jadranske linijske plovidbe« u 1954. godini, kada je on iznosio 3,357.314 putnika, vidjet ćemo, da je poslijeratni promet putnika bio dvostruko veći. Godine 1947. prevezeno je brodovima »Jadranske linijske plovidbe« 2,899.701 putnika, 1948. godine 3,828.485 putnika, 1949. je prevezeno 3,217.082 putnika, 1950. »Jadranska linijska plo-

vidba« je prevezla 3,638.168 putnika, 1951. godine 2,804.875 putnika, 1952. godine 2,145.197 putnika, 1953. godine 2,819.000 putnika i 1954. godine 3,357.315. putnika.

U razdoblju između dva rata, flota obalne linijske plovidbe nije se ni povećavala, ni smanjivala, ali je zato rekonstrukcijom moderniziran znatan broj brodova. Ukupno je pred rat na našoj obali plovilo pod jugoslovenskom i talijanskom zastavom 98 brodova sa 41.861 BRT, sa nosivošću 37.400 putnika i 10.904 tone tereta.

P/b »Šipan«

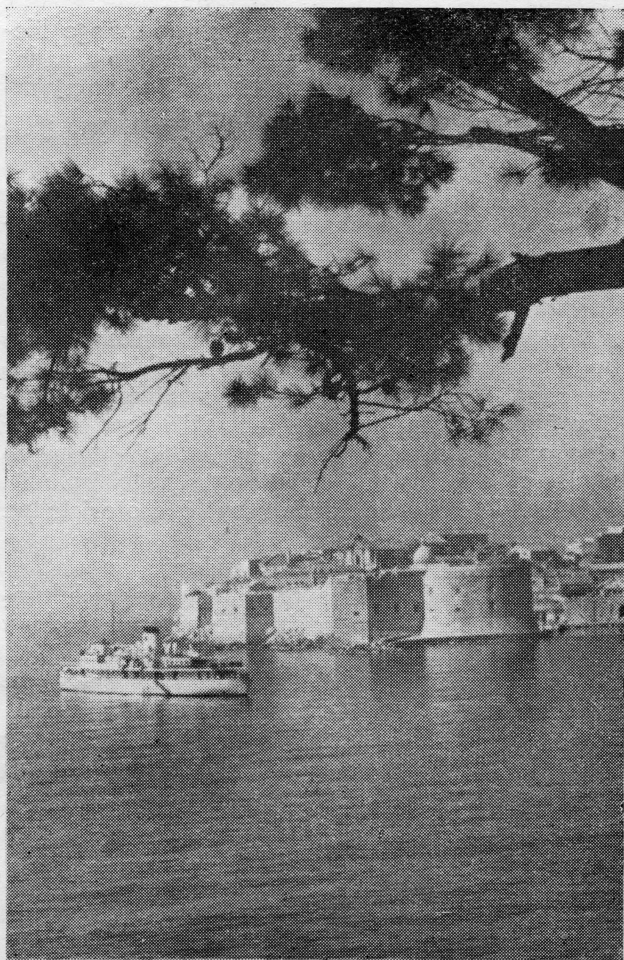

P-b „Dalmacija“

Starost bivših jugoslavenskih brodova iznosila je 1939. u prosjeku 40 godina, dok je prosječna brzina iznosila oko 10 nautičkih milja. Poslije rata se od predratne flote našao na okupu svega 21 brod sa 5.699 BRT. Od toga su samo dva broda mogla vršiti longitudinalni saobraćaj, ali i oni su kasnije izgubljeni, jer su naišli na mine i potonuli. Preostali brodovi na lokalnim prugama bili su istrošeni i dok su se oni opravljali, saobraćaj su održavali drveni motorni jedrenjaci.

Situacija je bila vrlo kritična, pa se pristupilo vadenju potonulih brodova, popravljanju i rekonstrukciji postojećih, a od 1952. godine i izgradnji novih brodova. Stanje se iz godine u godinu popravljalo, tako da je »Jadranska linijska plovidba« 1954. godine raspolagala 51 brodom sa ukupno 16.418 BRT, 20.573 putnička mjesta, 268 kreveta i 3.096 tona nosivosti tereta. U ovaj plovni park uključena su i četiri drvena motorna broda sa 196 BRT, 360 putničkih mjesta i 40 tona tereta. Od željeznih brodova, koji predstavljaju okosnicu obalne linijske službe, »Jadranska linijska plovidba« ima 35 brodova s pogonom na ugljen, tri na pogon ložuljem, te jedan motornih brodova.

Pretežnu većinu flote sačinjavaju mješoviti putničko-teretni brodovi, kojih je prošle godine bilo 31 sa 10.597 BRT, 14.046 putničkih mjesta,

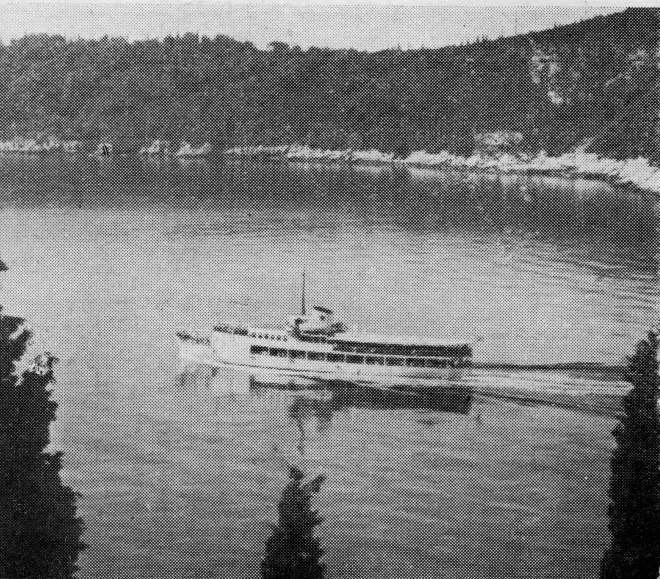

P-b „Partizanka“

3.096 tona nosivosti robe i 72 kreveta. Putničkih brodova bilo je 18 s 5.511 BRT, 6527 putničkih mjesta i 196 kreveta. Kao što smo spomenuli, flota je koncem 1954. raspolagala sa ukupno 20.573 putnička mjesta, a to u usporedbi s predratnim stanjem iznosi svega 55 posto. I broj kreveta tek je dostigao 25 posto u odnosu na predratno stanje. Dok su brodovi u bivšoj Jugoslaviji raspolagali preko 1500 kreveta, kapacitet 1954. iznosio je ukupno 268 kreveta.

Broj kreveta se u posljednje vrijeme povećao puštanjem u promet novih brodova, ali on ne može zadovoljiti potrebe putnika, pa sve da i dostigne predratni nivo. Kad ovo kažemo, onda mislimo na turističku sezonu, kada je promet turista najveći.

Plovni park je zastario, pa će biti potrebno neke brodove rashodovati. Rashodovanje će, prema mišljenju »Jadranske linijske plovidbe«, uslijediti istekom klase pojedinih brodova, tamo negdje u 1959. godini. Ali to je također uvjetovano i pravodobnom izgradnjom novih objekata. Prema postojećem planu, godine 1959. rashodovat će se brodovi »Pelješac« i »Perast« sa ukupno 761 BRT, 800 putničkih mjesta i 480 tona nosivosti tereta. U 1960. godini rashodovat će se još 7 parobroda, a to su »Bar«, »Brač«, »Cavtat«, »Podhum«, »Poreč«, »Kupari« i »Ulcinj«. Prema to-

M-b „Vladimir Nazor“

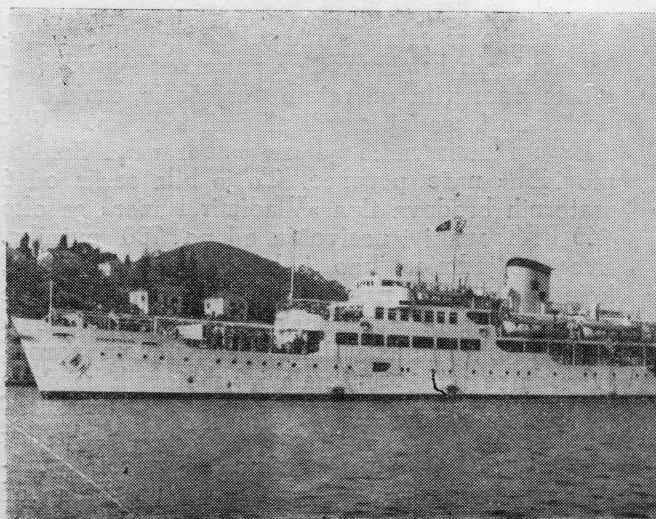
me, ukupno smanjenje flote zbog rashodovanja dotrajalih brodova iznosit će do kraja 1960. godine 9 brodova sa 1.814 BRT, 2.880 putničkih mjesta i 660 tona nosivosti tereta.

Međutim, u brodogradilištima se grade novi brodovi. U promet su već pušteni brodovi »Proleterka« od 1322 BRT i 600 putničkih mjesta, zatim brodovi tipa »Osijek«, »Novi Sad«, »Mostar« i »Maribor« od po 574 BRT i 550 putničkih mjesta, te 25 tona nosivosti tereta. Osim njih, saobraćaju su predani još »Ohrid«, »Karlovac« i »Valjevo«. Neki od većih brodova prave i kružna putovanja. To su naši najveći brodovi »Partizanka« i »Proleterka«. Oni su dosad prevozili strane turiste iz Venecije za Grčku, Tursku i nazad. Svako takvo putovanje donosi prosječni dobitak u iznosu od 25.000 dolara, pa su ova putovanja vrlo rentabilna i korisna.

U sljedećoj sezoni stanje plovnoḡ parka će se nešto poboljšati. Park će, naime, ove godine biti povećan novim brodom »Jugoslavija« i nekoliko brodova tipa P-40. Ali ni to ne rješava problem. Tek dovršenjem brodova u periodu od 1956. do 1960. situacija u prijevozu putnika i tereta na našoj jadranskoj obali bit će povoljno riješena, kako po kapacitetu putničkih mjesta, tako i u pogledu komfora.

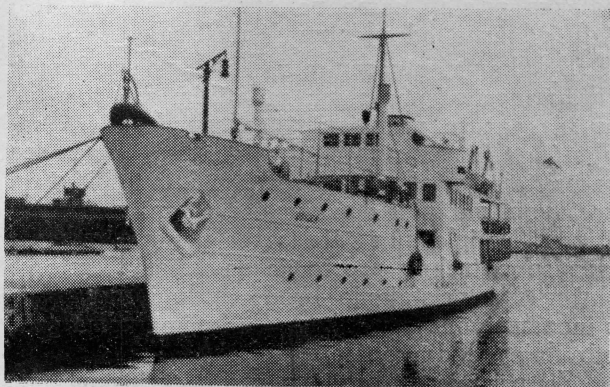
Posljednjeg dana 1954. godine »Jadranska linijska plovidba« raspolagala je sa 51 brodom 16.418 BRT 20.573 putnička mjesta i 268 kreveta. Međutim, puštanjem u promet novih modernih i komfornih brodova za longitudinalni saobraćaj »Jadranska linijska plovidba« je svršetkom lipnja ove godine raspolagala sa 57 brodova, 20.378 BRT, 22.265 putničkih mjesta i 580 kreveta. Prema tome flota je porasla za 11 posto brodova, ali je ipak još za 41 posto manja, nego predratna putničko-teretna flota. No, usprkos tome, brodovi »Jadranske linijske plovidbe« danas ipak prevoze više nego dvostruko putnika u odnosu na predratno stanje. A to se ne može postići, ako se ne provede dobra organizacija službe i do krajnjih granica iskoristi postojeći kapacitet.

Danas već imamo nekoliko modernih brodova, s kojima se možemo ponositi, iako odmah nakon rata, nijesmo imali niti jedan takav brod. Ali nije bilo lako obnoviti naprije razrušena

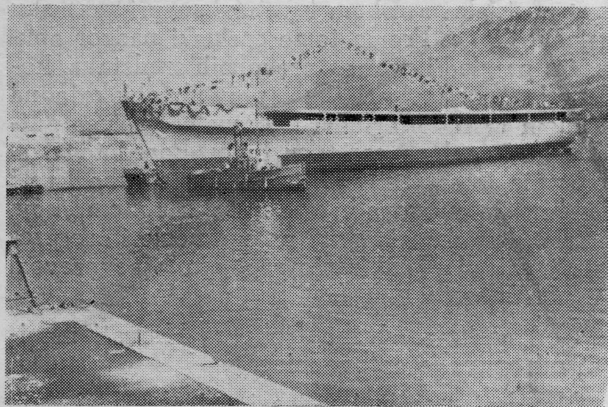

P-b »Proleterka«

brodogradilišta, pa onda brodove. Velik je to bio napor i trud, koji je konačno urodio plodom. Koliko je samo »Brodospas« pomogao obnovi naše obalne flote? Ronioci su se spuštali u velike dubine i smjelim podvizima i umješnosti vadili brodove i predavali ih brodogradilištima, koja su ih osposobljavala u najkraćim mogućim rokovima. Tako je rasla naša obalna plovidba. »Jadranska linijska plovidba« je svake godine dobivala nove plovne jedinice, proširivala je mrežu svojih pruga i poboljšavala službu. Svaki novi brod, svaki i najmanji plovni objekat primljen je oduševljeno, narod ga je dočekaao i pozdravio, a srca pomoraca su se počela od radosti širiti, kada su nam se počeli vraćati i veći brodovi. Ne spominjimo sve, ali istaknimo između ostalih »Lastovo«, »Istru«, »Dalmaciju«, »Partizanku« i »Proleterku«. Baš ovaj prirast brodova »Jadranskoj linijskoj plovidbi«, predstavlja veliko pojačanje obalnoj plovidbi i po količini i po kakvoći. Dok prvih godina na brodovima nijesmo imali ni jedne kabine, obnovljeni brodovi su moderno i luksuzno opremljeni i snabdjeveni svim potrebnim sredstvima. Renovirani brodovi »Partizanka« i »Proleterka« ponos su i naš i radnika, koji su ih obnovili.

M-b »Osijek«

M-b »Jugoslavija«

Ali nije se ostalo samo pri obnavljanju iz mora izvučenih brodova. Čim su se naša brodogradilišta oporavila od ratnih pustošenja, smjelo se pristupilo izgradnji novih plovnih jedinica. »Uljanik« u Puli izgradio je za »Jadransku linijsku plovidbu« naše prvence. To je bila serija od 6 motornih brodova tipa »Vladimir Nazor« sa oko 440 BRT svaki i nosivošću od po 700 putnika. Sve ove jedinice, kao i brodovi tipa »Osijek«, koje su izgradila naša brodogradilišta, nalaze se u eksploataciji »Jadranske linijske plovidbe«. Naša brodogradilišta danas rade punom parom, tako da se u izgradnji nalazi 6 motornih brodova za lokalnu službu i tri broda od po 2.800 BRT tipa »Jugoslavija«. Dva broda tipa »Jugoslavija« već su porinuta u more, samo još preostaje uređenje njihove unutrašnjosti i vanjštine. Jedan od njih će zabrazdati Jadranom već ove godine.

Bit će to veliki uspjeh splitskih brodograditelja i brodogradilišta. Ovi brodovi će preporoditi brodovlje »Jadranske linijske plovidbe«, koja će tada moći proširiti svoju službu i poboljšati udobnost i brzinu putovanja. Od kolike će to važnosti biti za naš turizam — o tome je suvišno govoriti.

Naša nastojanja i naše želje već se ostvaruju. Plovni park se brzo povećava. Stare brodove zamjenjuju novi, bolji, moderniji i udobniji. Idemo brzim tempom naprijed. Predratno stanje ćemo brzo stići i prestići. Kroz godinu, dvije ne ćemo činiti usporedbe stanja flote sa predratnim stanjem i isticati, kako je tada bilo više kreveta, više brodova. Imat ćemo više brodova i boljih i ljepših nego prije. Zato se iz sveg srca veselimo sutrašnjici. . .